

Prehlásenie o dôvernosti dokumentu:

Tento dokument je chránený autorským právom obce Nižná Jablonka, v zmysle §17 až §20 Obchodného zákonníka. Je určený len pre vnútorné potreby obce Nižná Jablonka a ako podklad k príprave a implementácii projektových zámerov obce.

Zhotovenie akýchkoľvek kópii celku, alebo častí jeho obsahu bez predchádzajúceho súhlasu štatutárneho zástupcu obce Nižná Jablonka, je prísne zakázané!

Vypracoval:

Regionálna rozvojová agentúra Humenné

Adresa: Chemlonská 1
066 01 Humenné
Tel.: +421 57 778 20 30
Fax: +421 57 778 34 92
E-mail: rra@rra.sk
www.rra.sk

1. Úvod

Národná rada Slovenskej republiky na svojom zasadnutí 18.októbra 2001 schválila Zákon č. 503/2001 o podpore regionálneho rozvoja. Podľa § 5 písm. e uvedeného zákona patrí medzi základné dokumenty regionálneho rozvoja aj Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR).

Je to základný strednodobý programový dokument, ktorý v zmysle § 10 uvedeného zákona obsahuje analytickú, programovú časť a návrh finančného a administratívneho zabezpečenia programovej časti.

Pri jeho tvorbe je žiaduce vytvoriť neformálne združenia pozostávajúce zo zástupcov obecnej samosprávy, neziskových a profesných organizácií ako aj podnikateľského sektora. Cieľom tohto postupu je aby programová časť nebola vytváraná „zhora“, ale aby bola podchytená iniciatíva akčných skupín „zdola“.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižná Jablonka vyjadruje spoločnú víziu budúceho rozvoja obce do roku 2013 založenú na výsledkoch analytického hodnotenia a strategického plánovania, pričom cieľom navrhovaných zámerov a následne rozpracovaných aktivít je zvýšiť kvalitu života pre všetkých obyvateľov obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základný plánovací dokument, ktorý je nevyhnutný ako východiskový materiál pri žiadostiach o financovanie rozvojových zámerov obce z národných resp. štrukturálnych fondov Európskej únie.

Tento dokument je otvorený, je možné ho dopĺňať v prípade zmenených hospodársko – spoločenských potrieb a udalostí.

PHSR sa skladá z hlavného dokumentu a z CD s jeho elektronickou verziou.

2. Analyticko – strategická časť

2.1. Základná charakteristika obce

Obec Nižná Jablonka je súčasť regiónu NUTS III Prešovského kraja a NUTS II Slovensko – Východ. Obec je súčasťou okresu Humenné.

Základná charakteristika	
Kód obce	520535
Názov okresu	Humenné
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	obec
PSČ	067 34
Telefónne smerové číslo	057
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1436
Nadmorská výška stredu obce - mesta v m	303
Celková výmera územia obce [m ²]	11 887 944
Hustota obyvateľstva na km ²	17

Spádovosť obce	
Sídlo matričného úradu	Papín
Sídlo pracoviska daňového úradu	Humenné
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Koškovce
Sídlo Okresného súdu	Humenné
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Humenné
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Humenné
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Humenné
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Humenné

Tab. č. 1,2.: Základná charakteristika obce Nižná Jablonka
(zdroj: ŠÚ SR)

História obce

Nižná Jablonka leží v severnej časti Laboreckej vrchoviny, v hornej časti doliny Udavy, v nadmorskej výške okolo 334 m.

O Nižnej Jablonke je najstarší doklad v mandáte kráľa Ferdinanda I. z roku 1543, ktorým poveril Leleský konvent, aby vyšetril nezhody rodín Drugetovcov o majetkové podiely na humenskom panstve, teda aj o vlastníctvo Nižnej Jablonky.

Základná časť názvu dediny, teda Jablonka, svedčí o tom, že sídlisko vzniklo na mieste, už prv pomenúvanom týmto názvom. Rozlišujúcu časť názvu, teda Nižná v 16.-17.storočí prekladali do maďarčiny.

Z vývoja osídlenia priľahlého okolia možno usúdiť, že Nižnú Jablonku založili v 15. storočí usadlíci so šoltýsom podľa zákupného, valašského práva.

Nižná Jablonka od založenia nepretržite aj v 16. a 17.storočí patrili Drugetovcom, ako majetková súčasť ich humenského panstva.

Obyvatelia si najneskôr v 16. storočí postavili pravoslávny kostol, o ktorom sú doklady z roku 1601. Od prvých desaťročí 17. storočia už nemal vlastného farára a neskôr spustol.

Tamojšie valašské domácnosti boli v roku 1567 zdanené daňou kráľovi od 3,5 porty. Tri domácnosti želiarov daň neplatili. V roku 1582 sedliakov zdanili tiež od 3,5 porty. Miestne sídlisko malo v roku 1600 obývaných štrnásť poddanských domov a jeden – dva domy šoltýsov. Pravda, bol tam aj kostol a dom pravoslávneho farára.

Na prelome 16. a 17. storočia valašské domácnosti chudobneli, čo sa prejavilo aj v zníženosti ich zdaňovania. V roku 1610 vtedajších valachov aj želiarov zdanili od jednej porty, v roku 1635 od štvrt' porty.

Okolo roku 1623 v dedine hospodárili dve domácnosti šoltýsov, päť valašských, sedem želiarskych domácností. Zaiste mali aj kostol, avšak vlastného farára v dedine nemali. Obyvatelia mali ku zemepánom také povinnosti, aké v iných valašských dedinách, napr. v Habure.

Začiatkom 17. storočia bola Nižná Jablonka stredne veľkou dedinou s tradične valašským, rusínskym obyvateľstvom, ktorého počet vzrastal. V roku 1567 na dvoch šoltýstvach žilo trinásť rodín, na šiestich celých valašských usadlostiach štrnásť rodín, napokon aj tri želiarske rodiny.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce **Nižná Jablonka**

V roku 1690 patrili dve šoltýstva desiatim rodinám. Valašských domácností bolo trinásť. Z nich jedna hospodárila na celej usadlosti, dve na polovičných, osem na tretinových a dve na štvrtinových usadlostiach. Súčasťou dediny bol aj vodný mlyn a píla.

Zemepáni Drugetovci zriadili v dedine mýtnicu, o ktorej je doklad z roku 1657.

V roku 1715 žilo v Nižnej Jablonke štrnásť, v roku 1720 len deväť poddanských domácností.

Použitá literatúra:

Ferdinand Uličný: Dejiny osídlenia Zemplínskej župy.

Charakteristika erbu a vlajky obce

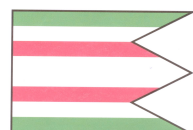
Erb, spolu s pečatou a vlajkou, predstavujú trojicu základných symbolov obce.

Erb obce Nižná Jablonka tvorí: v striebornom štíte z nízkej trávinatej preliačenej pažite vyrastajúci zelený strom s niekoľkými listami a dvoma červenými jablkami.

Pečať obce Nižná Jablonka: je okrúhla, uprostred s obecným symbolom a kruhospisom S.P.A. JABLONKA.

Vlajka obce Nižná Jablonka: pozostáva zo siedmich pozdĺžnych pruhov vo farbách zelenej (1/8), bielej (1/8), červenej (1/8), bielej (2/8), červenej (1/8), bielej (1/8) a zelenej (1/8). Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Vymedzenie územia

Obec Nižná Jablonka sa nachádza v regióne Východného Slovenska, v Prešovskom samosprávnom kraji. Katastrálne územie obce Nižná Jablonka sa z hľadiska geomorfologického členenia rozprestiera na území Laboreckej vrchoviny, v severnej časti. Nachádza sa asi 30 kilometrov od okresného mesta Humenné.

Laborecká vrchovina je flyšové pohorie patriace do oblasti Nízkych Beskýd. Na západe a juhozápade je ohraničená Ondavskou vrchovinou, na juhovýchode Beskydským predhorím, na východe Bukovskými vrchmi a na severe štátnou hranicou s Poľskom. Pohorie má príkrovo - vrásovú stavbu. Tvoria ho ilovcové a pieskovcové súvrstia rozličnej povahy a odolnosti. Povrch je rozčlenený do sústavy chrbtov a erózných brázd je klasickým príkladom vrchovinného reliéfu. V ílovitých súvrstviach boli vymodelované zníženiny, na základe, ktorých sa vrchovina delí na jednotlivé podcelky – Medzilaboreckú brázd, Papínsku brázd, Repejovskú brázd a Mikovskú brázd. Oddeľujú ich vyvýšeniny a chrbty pretiahnutého tvaru, vytvorené na odolnejších pieskovitých vrstvách. Ich nadmorská výška dosahuje od 500 do 800 m. Takmer celú Laboreckú vrchovinu odvodňuje rieka Laborec.

Katastrálne územie obce zaberá plochu 1 189 ha. Hranice katastrálneho územia obce susedia s katastrom obcí: Vyšná Jablonka, Hostovice, Papín, Rokytov pri Humennom a Svetlice.

Geologická stavba, geologický vývoj

Geologická stavba územia je jedným z najdôležitejších faktorov hospodárskeho využitia krajiny. Významnou mierou ovplyvňuje antropogénnu činnosť, kvalitu života obyvateľstva a v neposlednom rade aj kvalitu životného prostredia.

Katastrálne územie obce Nižná Jablonka patrí do oblasti Horného Zemplína. Z geologického hľadiska tvorí táto oblasť rozhranie medzi výbežkami flyšového pásma Nízkych Beskýd (Vonkajšie Východne Karpaty), ktorých vznik sa spája s obdobím vrásnenia v starších treťohorách a Východoslovenskej nížiny, ktorej geologický vývoj začína v mladších treťohorách (neogén), ale súvisí hlavne s obdobím štvrťohôr. Jej podložie je tvorené usadeninami nánosov štrkov, piesku, ílu a špraše. Tieto vznikli v štvrťohorách činnosťou riek, ľadovcov a vetra. Beskydské predhorie, deliace uvedené geomorfologické celky, vzniklo v mladších druhohorách. Vytvára úzky pás bradlového pásma.

Geologická stavba územia vždy predurčuje kvalitu a druh nálezísk nerastných surovín. Východoslovenská nížina je vhodná najmä na ťažbu stavebných materiálov (neogénne íly sú suroviny na výrobu tehál a keramických výrobkov), v niektorých lokalitách regiónu Stredného Zemplína sa nachádzajú bohaté ložiská soli – v Solivare pri Prešove, v obci Sol’ a v Zbudzi neďaleko Michaloviec. Územie okresu Humenné je vo všeobecnosti chudobné na nerastné suroviny.

Pôdne pomery

Pôdne pomery Horného Zemplína sú pestré. Vo Východoslovenskej nížine riečnych nivách prevažujú nivné pôdy fluvizeme a miestami aj lužné pôdy čiernice. Na sprašiach vznikli ilimerizované pôdy, luvizeme, miestami hnedozeme a černozeme. V Slanských vrchoch prevažujú sa silikátových horninách hnedé lesné pôdy kambizeme. Chránená krajinná oblasť Východne Karpaty tvorí severozápadnú prihraničnú časť z územia pôvodnej chránenej krajiny, ktorá nebola začlenená do národného parku Poloniny. Územie je budované flyšovými súvrstiami, najmä ílovcami a pieskovecami.

Okolie Humenného a Nižnej Jablonky je charakteristické pôdnou jednotkou - kambizeme modálne a kultizemné nasýtené pôdy, sprievodné kambizeme pseudoglejové zo zvetralín pieskovecov - ílovcových hornín (flyš). Z hľadiska zrnitosti zrnitou triedou - ílovito - hlinitou a piesnito - hlinitou. Z hľadiska obsahu humusu v poľnohospodárskych pôdach sa tu nachádza stredne humózná až vysoko humózná pôda s dobrou úrodnosťou, vhodnou aj na pestovanie náročnejších rastlín.

Hydrologické pomery

Riečnu sieť okresu Humenné tvoria dva hlavné toky (Laborec a Cirocha), do ktorých ústi viacero obojstranných prítokov.

Laborec pramení v Nízkych Beskydách v nadmorskej výške (682 m n.m.) a je dlhý 129 km. Priberá prevažne ľavostranné, dosť rozvinuté prítoky: Výravu, **Udavu** a Cirochu, s ktorými nad Humenným vytvárajú vejár tokov.

Udava je riečka na severovýchode Slovenska, na území okresu Humenné. Je to 38,3 km dlhý ľavostranný prítok Laborca a je tokom VI. rádu. Pramení v Bukovských vrchoch, v podcelku Bukovce, v nadmorskej výške okolo 690 m n. m. neďaleko slovensko-poľskej hranice v pralesnatej oblasti jedľobučin (PR Udava) v severozápadnom výbežku NP Poloniny. Po pribratí menšieho prítoku z lokality Balnica (548,8 m n. m.) sa stáča na juhozápad, v Bukovských vrchoch priberá ešte menší prítok zľava spod Černín (929,4 m n. m.) a Pálenický potok sprava (429,3 m n. m.) a vstupuje do Laboreckej vrchoviny pri obci Osadné. Preteká obcou, tu priberá Osadniansky potok zľava a Ščobský potok sprava a južne od obce sa koryto výraznejšie rozširuje. **Ďalej tečie západným smerom až k obci Nižná Jablonka (300,1 m n. m.), pričom priberá pravostranný Krivský potok a Hrabový potok, následne ľavostranný Hostovický potok, pričom vytvára sihot' a niekoľkokrát sa vlní. Preteká obcou Nižná Jablonka, kde sprava priberá svoj najvýznamnejší prítok, Rieku a po**

esovitom stočení pokračuje na juh. Opúšťa Medzilaboreckú brázdú a prerezáva sa medzi dvoma masívmi Laboreckej vrchoviny do Papínskej brázdy, pričom severne od obce Papín priberá pravostranný Hrabľovský potok a ľavostranný potok z Jenčíkovej doliny. Vzápätí preteká obcou Papín, na jej území priberá zľava dva prítoky spod Veličkovej (522,8 m n. m.) a sprava Hrabinku a bezmenný potok spod Galovej (460,6 m n. m.). Za obcou priberá sprava Holomušovský potok (Slaná), preteká obcou Zubné a zľava priberá vodnatejšiu Nechváľku. Za obcou priberá Zubniansky potok a Brusný potok (208,9 m n. m.) z pravej strany a Ílovnicu z ľavej strany. Severne od obce Adidovce vstupuje do Ondavskej vrchoviny, tok Udavy sa stáča viac k juhozápadu, sprava priberá potok stekajúci z Hlbokej debry a Svinský potok (188,3 m n. m.) a preteká okrajom obce Vyšný Hrušov (na pravom brehu), pričom sprava priberá Hrušovku. Následne tečie v blízkosti obce Rovné (na ľavom brehu), priberá ľavostranný Rovniansky potok a stáča sa na západ. Priberá ešte posledný významný prítok, Volový potok sprava a stáča sa opäť na juhozápad. Z juhu obteká obec Udavské a juhozápadne od obce (v blízkosti železničnej stanice) sa v nadmorskej výške 155,4 m n. m. vlieva do Laborca.

Klimatické pomery

Podľa klimatického členenia Slovenska (Atlas krajiny SR, 2002) územie obce Nižná Jablonka patrí do teplej až mierne teplej klimatickej oblasti (T), okrsku T7, teplého, mierne vlhkého, s chladnou zimou, kotlinového.

Väčšinu územia okresu, vrátane obce Nižná Jablonka, možno zaradiť do teplej klimatickej oblasti. V obci Nižná Jablonka vejdú severné a severovýchodné vetry. Priemerná ročná teplota sa pohybuje okolo 8 – 9 °C. Priemerné ročné sumy globálneho žiarenia sú 1100 – 1150 kWh.m². Ročný priebeh teplôt býva pomerne pravidelný. Najteplejší mesiac je júl (22-23 °C), najchladnejší január (-4– -5 °C). Maximum zrážok je v letných mesiacoch, minimum v marci. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozmedzí 700 – 800 mm.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Územie Zemplína do ktorého patrí aj obec Nižná Jablonka je charakteristické troma botanickými oblasťami – panónskou, východokarpatskou a západokarpatskou. Južná časť Zemplína patrí do panónskej botanickej oblasti, ktorá je takmer úplne odlesnená a premenená na kultúrnu step s vinohradmi, ovocnými sadiami, ornou pôdou a lúkami. Na nivách Latorice, Uhu a Bodrogu sa nachádzajú zvyšky chráneného lužného lesa. Nižšie časti pohorí zaberajú najmä dubové lesy, vo

vyšších častiach Slanských vrchov prevládajú bučiny. Najčastejšími drevinami sú vrbý, jelše, topole, brezy a jasene. Medzi vzácne rastlinné druhy patria leknovec štítnatý, žerušnica malokvetá, truskavec obyčajný, korunka strakatá, jesienka obyčajná a pod. Na svahoch Vihorlatských vrchov sa stretávajú panónske, východokarpatské a západokarpatské druhy. Na južnom upätí Vihorlatských vrchov sa nachádzajú porasty teplomilných dúbav, ktoré vo vyšších polohách nahrádzajú bukové lesy. V nadmorskej výške nad 700 metrov sa miestami vyskytuje jedľa biela, smrek a borovica. Vo Vihorlatských vrchov nájdeme aj viaceré vzácne a chránené rastliny, napr. kýchavica biela, kostihoj srdcovitý, prilbica jedovatá drsnoplodá, skopólia kránska, kostrava ovčia vihorlatská, tavolník prostredný a iné. Severná časť Zemplína patrí do východokarpatskej botanickej oblasti. V nižších polohách vrchov je dubový les, v celej oblasti však prevláda buk. Miestami je primiešaná jedľa a borovica. Medzi vzácne druhy rastlín tu patria: iskerník karpatský, zvonček jedľový, perovník pštroší, horec luskáčovitý, scila dvojlistá atď.

Fauna Zemplína je tiež veľmi pestrá. Živočíchy patria tak medzi zástupcov spoločenstiev listnatého a ihličnatého lesa, ako i polí lúk, vodných tokov, vodných plôch a ich brehov. Bežne sa tu vyskytuje zajac poľný, bažant poľovný, srnec lesný, jeleň lesný, diviak lesný. Zo vzácných a chránených druhov tu žije rys ostrovid, vlk dravý, mačka divá, medveď hnedý, zubor hôrny, výr skalný, sova dlhochvostá, orol krikľavý, kuna lesná a skalná, haja červená vydra riečna, jazvec lesná, krkavec čierny, korytnačka močiarna. Z vodného vtáctva sú najvýznamnejšími zástupcami hus divá, kačica divá, bocian biely, bocian čierny, rybár bahenný, sliepočka zelenooká. Drobný motýlik *Vespina slovaciella* je pozoruhodný tým, že je doposiaľ známy len z územia Zemplína. Z plazov je to mlok karpatský, salamandra škvrnitá, jašterica živorodá, vretenica obyčajná. Z rýb tu nachádzame sumce, šľuky, zubáče, pstruhy, kapre, bolene, pleskáče a iné. Chránené sú mihule a hrúzy.

Podnebie a vegetácia podmieňujú faunu a flóru, v obci a okolí. Dominantné sú listnaté stromy, prevláda lesný porast buk a breza, no v okolitých lesoch sa nachádzajú aj ihličnaté stromy. Okolité lesy, predovšetkým v minulosti, boli bohaté na divú zver. Viaceré druhy, ako napr.: diviak, vlk, liška, srnčia zver, zajace, a i., sa tu vyskytujú i dnes. Z vtáctva sa tu vyskytuje jastrab, sova, vrabec, lastovička, kukučka, slávik, sýkorka, škovránok, vrana, divá hus, divá kačica. Uprostred dediny na nefunkčnom elektrickom stĺpe majú hniezdo bociany, ktorý sem pravidelne každoročne prilietajú.

Celkovo možno povedať, že príroda v okolí obce Nižná Jablonka je pekná a poskytuje možnosti pre turistiku a prechádzky po čerstvom vzduchu. Rovnako tunajšie lesy sú bohaté na huby, čo využívajú mnohí obyvatelia obce nielen na prechádzku prírodou, ale aj na uspokojenie hubárskej záľuby.

2.2. Analýzy hospodárskeho, sociálneho, environmentálneho rozvoja a rozvoja kultúry obce

2.2.1. Analýza hospodárskeho rozvoja

2.2.1.1. Technická infraštruktúra

Kvalita technickej infraštruktúry je jedným z hlavných kritérií pre posúdenie základnej vybavenosti územia. Infraštruktúra je nie len nevyhnutným prvkom zabezpečenia kvality bývania miestnych obyvateľov, ale zároveň je základným determinantom dostupnosti územia z hľadiska rozvoja podnikateľských aktivít. Budovanie infraštruktúry je časovo a finančne náročným procesom, ale je nevyhnutné z hľadiska sociálno-ekonomického rozvoja územia.

Technická infraštruktúra - v roku 2008 bolo v obci evidovaných:

- plynifikácia od r. 2004.....	100%
- zásobovanie el. energiou od r. 1956.....	100%

Zásobovanie pitnou vodou

Obyvateľstvo v obci Nižná Jablonka je zásobované vodou z individuálnych studní. Kvalita podzemnej vody je vyhovujúca na pitné účely. Sídlo má 195 obyvateľov.

Odtokové pomery

Správcom vodného toku je Slovenský vodohospodársky podnik, Povodie Bodrogu a Hornádu š.p..

Kanalizačná sieť a odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V súčasnosti v obci Nižná Jablonka nie je vybudovaná kanalizačná sieť s pripojením na Kanalizačný zberač Humenné – Hrabovec nad Laborcom a s vyústením do ČOV Humenné.

Plynofikácia

Obec je úplne plynofikovaná. Zemný plyn (ZP) sa v obci v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na technologické účely. Monopolným dodávateľom ZP v obci v súčasnosti je fi SPP a.s.. V obci sú vytvorené podmienky pre pripojenie všetkých rodinných domov a občianskej vybavenosti podľa individuálnych požiadaviek obyvateľov obce a jednotlivých podnikateľských subjektov. Plynofikácia obce umožnila využívať zemný plyn na vykurovanie v celom zastavanom území obce. Vzhľadom k tomu, že riešené územie vykazuje nízka koncentráciu potrieb tepla, čo súvisí s hustotou osídlenia a charakterom obytnej zástavby (väčšinou samostatné rodinné domy) a občianskej vybavenosti v obci, zásobovanie bytovo-komunálnych objektov teplom je v súčasnosti prevádzané prevažne na báze zemného plynu. Pre rodinné domy a nízko podlažné objekty bez centrálnej dodávky tepla a teplej vody je komplexné používanie plynu okrem potreby vykurovania, aj na ohrev teplej vody a varenia. Plynové kúrenie má obvykle formu ústredného vykurovania, ale realizuje sa aj samostatnými plynovými pecami.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Nižná Jablonka (počet domov: 75, obyvateľov: 195) je zásobovaná elektrickou energiou. Miestna sekundárna elektrická sieť 0,4 kV je vybudovaná podľa ulíc vonkajším vedením AIFe42/6 prevažne na betónových stĺpoch. Jednotliví odberatelia sú pripojení na sekundárnu sieť vzdušnými domovými prípojkami. Vonkajšie osvetlenie je zabezpečené výbojkovými svietidlami, upevnenými na stĺpoch sekundárneho vedenia. Ovládanie zapínania a vypínania je automatické, časovými spínačmi.

Pri riešení spôsobu zásobovania teplom v riešenom území bude potrebné vychádzať z prioritných funkcií obce, ktorými sú obytná funkcia a rekreácia. Zachovanie čistoty ovzdušia v celom území si vyžaduje použitie ušľachtilých médií akými sú zemný plyn a elektrická energia. Postupne je potrebné nahradiť všetky zdroje tepla so spaľovaním tuhého paliva novou technológiou, ktorá využíva ekologické druhy palív. V zastavanom území obce je možné používať v maximálnej miere pre vykurovanie biomasu. Toto riešenie si však vyžaduje ďalšie investície environmentálneho charakteru, na financovanie ktorého môže obec využiť prostriedky z rôznych grantov, štrukturálnych fondov ako aj z environmentálneho fondu.

Telekomunikačné napojenie

Rozvoj telekomunikácií za posledné desaťročie zaznamenal výrazný kvantitatívny i kvalitatívny rast, predstihujúci mnohonásobne rozvoj ostatných odvetví technickej infraštruktúry. Je to

jednak prestavbou a rekonštrukciou pevnej telefónnej siete a ústrední, ale hlavne rozvojom mobilných telefónnych systémov a ich plošného uplatnenia a rozvojom internetovej siete.

Obec Nižná Jablonka z hľadiska telefonizácie je zaradená do uzlového telefónneho obvodu UTO Humenné a z hľadiska vyššej telefónnej úrovne do primárnej oblasti PO Humenné.

Rozvoj mobilnej telekomunikačnej siete zabezpečujú v súčasnosti traja operátori a to: ORANGE Slovensko, a.s. Bratislava, spoločnosť T-mobile Slovensko a.s. a Telefonica O2 Slovakia, s.r.o. Tieto spoločnosti majú po území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja týchto spoločností, za pomoci ktorých zabezpečujú pre svojich užívateľov pokrytie signálom GSM v pásme 900 a 1 800 MHz.

Obec nemá GSM pokrytie od mobilných operátorov..... 0 %

V obci sa nachádza aj verejný telefónny automat - 1 ks.

Na Obecnom úrade (OcÚ) je zriadená stanica miestneho rozhlasu (MR).

Rozvod MR je urobený vzdušnými vodičmi a na samostatných oceľových stožiaroch.

Káblová televízia v obci - nie

Prístup k internetu v obci - áno

2.2.1.2. Dopravná infraštruktúra

Kvalitná dopravná infraštruktúra a dobrá dopravná dostupnosť sú základné predpoklady rozvoja obce, ktoré významne ovplyvňujú jej hospodársky potenciál, spôsob života i životnú úroveň jej obyvateľov. Veľký význam dopravy je daný jej podstatným vplyvom na efektivitu dovozu vstupov do územia a vývozu výstupov výroby z daného územia.

Dopravná dostupnosť regiónu a efektívny dopravný systém na jeho území je jedným z dôležitých predpokladov rozvoja cestovného ruchu. Obec má priame dopravné spojenie prostredníctvom cestnej siete. Kvalita niektorých miestnych komunikácií však nie je postačujúca.

V roku 2008 bolo v obci evidované:

- rozsah miestnych komunikácií.....	1 500 m
- SAD.....	2
zastávky	

Cestná doprava

Prešovský kraj má z hľadiska medzinárodnej dopravy významnú polohu na osi sever – juh, ale aj východ – západ. Prechádza ním dôležitý hlavný slovenský severný koridor Bratislava-Žilina-Poprad-Prešov-Košice (diaľnica D1), v smere sever-juh východný medzinárodný koridor Poľsko-Stará Ľubovňa-Prešov (rýchlostná cesta R3 sa napája na diaľnicu D1) a Poľsko-Palota Radošice-Humenné-Prešov, ktorý pokračuje po spoločnej trase do Košíc a Maďarska.

V obci akou je Nižná Jablonka je dopravné spojenie dôležité najmä z dôvodu dochádzky miestnych obyvateľov do zamestnania v okresnom meste Humenné (vzdialenosť 30 km) a do okolitých dedín, ako aj z dôvodu dochádzky školopovinných detí do škôl.

Autobusová doprava

Prímestskú dopravu zabezpečuje SAD Humenné, a.s. Spoje premávajú v podobe autobusovej dopravy. Obyvatelia majú možnosť využívať dopravné služby autobusovými linkami denne. Prvý autobus (smer Humenné) odchádza z obce o 4:15 ráno a posledný o cca: 20:15 večer. V smere z Humenného premávajú linkové autobusy v čase od 6:40 ráno do 22:30 večer. V dňoch pracovného pokoja a školských prázdnin sú spoje redukované. Uvedenú frekvenciu autobusového spojenia možno považovať za primeranú, ale zároveň nevyhnutnú z hľadiska podpory zamestnanosti v obci a spotreby sociálnych a iných služieb (ktoré nie sú v obci k dispozícii) občanmi v okresnom meste.

Železničná doprava

Územím Prešovského kraja vedie železničná trať medzinárodného a celoštátneho významu Kysak-Prešov-Plaveč-hr.SR/PR, ktorou je región pripojený na I. hlavný ťah SR a na medzinárodné železničné trate. Ďalšou traťou regionálneho významu Prešov-Strážske-Humenné, na ktorú sa napája regionálna trať Humenné-Medzilaborce. Všetky železnice majú prioritný význam z hľadiska prepravy nákladov a doplnujúci z hľadiska osobnej dopravy. Územím obce neprechádza železničná trať. Najbližšia železničná stanica je v obci Udavské (27 km od Nižnej Jablonky).

Letecká doprava

Najbližšie letiská sú v Kamenici nad Čirochou (38 km od Nižnej Jablonky), v Prešove (110 km od Nižnej Jablonky) a v Košiciach (120 km od Nižnej Jablonky). Letisko Kamenica nad Čirochou slúži hlavne tunajšiemu aeroklubu, ktorý ponúka možnosť motorového i bezmotorového lietania, vyhlídkové lety, parašutizmus, ako aj možnosť využitia pristávacích plôch na komerčné účely. Letisko Prešov-Nižná Šebestová slúži okrem vojenskej cvičnej prevádzky helikoptérovej základne na nepravidelné civilné lety aerotaxi a na činnosti Slovenského národného aeroklubu. Medzinárodné letisko Košice je druhým najväčším letiskom na Slovensku. Poloha letiska je asi 6 km južne od centra mesta Košice. V súčasnosti je letisko schopné obslúžiť od malých „business“ lietadiel po Boeing 767 a Airbus 300. V roku 1992 bola kompletne zrekonštruovaná vzletová a pristávacia dráha, ktorej konečná dĺžka dosahuje 3 100 m. V súčasnosti je možné odletieť z letiska Košice takmer do celého sveta, vďaka dopravcom, ktorí zabezpečujú denné spojenie Košíc s Viedňou, Prahou a Bratislavou. Pravidelnými leteckými spoločnosťami operujúcimi z/do Košíc sú České aerolinie, Tyrolean Airways, SkyEurope Airlines, Slovenské aerolinie. V roku 2001 začala výstavba nového terminálu, ktorého kapacita a vybavenie budú spĺňať svetový štandard v príslušnej oblasti leteckého priemyslu. Kapacita terminálu po dokončení bude 700 000 cestujúcich ročne a 1 000 cestujúcich za hodinu.

2.2.1.3. Ekonomická základňa obce

Hospodárenie obce

Prehľad hospodárenia obce v období od 2002 – 2007 (tis. Sk)						
Roky	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bežné príjmy	1 510	1 451	1 436	1 145	1 088	1 214
Kapitálové príjmy	-	50	1 177	80	100	316
Príjmy z fin. operácií	1	36	74	1 330	110	15
Príjmy spolu	1 511	1 537	2 687	2 555	1 298	1 545
Bežné výdavky	1 475	1 258	1 283	1 135	1 073	1 141
Kapitálové výdavky	-	205	74	1 310	210	150
Výdavky spolu	1 475	1 463	1 357	2 445	1 283	1 291
Zisk/Strata	+ 36	+ 74	+ 1330	+ 110	+ 15	+ 254

Tab. č. 3.: Hospodárenie obce
(zdroj: Obecný úrad Nižná Jablonka)

Hospodárenie obce za sledované obdobie (viď tab. č. 3) vykazuje vo všetkých prípadoch kladný hospodársky výsledok. V roku 2004 vykázala obec najväčší zisk počas sledovaného obdobia, 1 330 tis. Sk. Vzhľadom na veľkosť obce možno hospodárenie obce považovať za veľmi pozitívne s tendenciou trvalej stability zabezpečenia všetkých potrebných samosprávnych funkcií. Toto pozitívne smerovanie v hospodárení dáva všetky predpoklady na ďalší rozvoj obce, a to aj v smerovaní štrukturálnych fondov EÚ.

Obec Nižná Jablonka leží mimo záujmového územia inovačných pólov rastu. Pre obce ležiace mimo pólov rastu rieši plánované aktivity **Program rozvoja vidieka 2007 – 2013** v rámci skupiny opatrení **3.4. Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb**.

2.2.2. Analýza sociálneho rozvoja

2.2.2.1. Ľudské zdroje

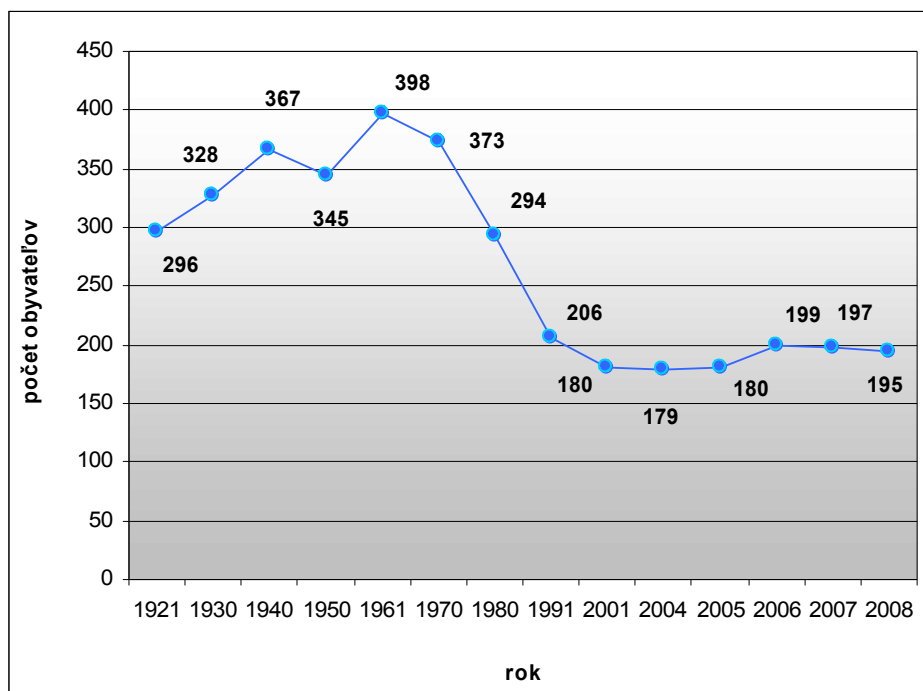
Demografická situácia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. Uvedený vývoj je charakteristický aj pre obec Nižná Jablonka. V súčasnosti žije v obci 195 obyvateľov. Obyvateľstvo je rozhodujúcim rozvojovým faktorom každej vidieckej obce, teda aj obce Nižná Jablonka.

V budúcnosti by mohlo dôjsť k postupnému zlepšeniu demografického profilu obce a zabezpečeniu stabilnejšej základne pre dlhodobý rast počtu obyvateľov prirodzenou cestou predovšetkým prisťahovanie nových obyvateľov, hlavne mladých rodín.

Historický vývin počtu obyvateľov

Historický vývoj obyvateľstva v obci charakterizuje nasledujúci graf:

Graf č. 1.: Historický vývoj obyvateľstva v obci Nižná Jablonka
(zdroj: ŠÚ SR)

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce **Nižná Jablonka**

Pri hodnotení demografického vývoja obce (viď. graf č.1) je možné sledovať, že až do konca 70-tych rokov počet obyvateľov narastal, od tohto obdobia až po súčasnosť má demografický vývoj obce iba klesajúcu tendenciu. Za posledné roky sa vývoj obce výraznejšie nemenil.

Počet obyvateľov /2004-2008/

Vývoj počtu obyvateľov má za sledované obdobie rokov 2004 - 2008 je v obci prevažne stabilný.

Údaje o počtoch obyvateľov obce Nižná Jablonka, za posledných 5 rokov, sú znázornené v nasledovnej tabuľke:

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Počet	179	180	199	197	195

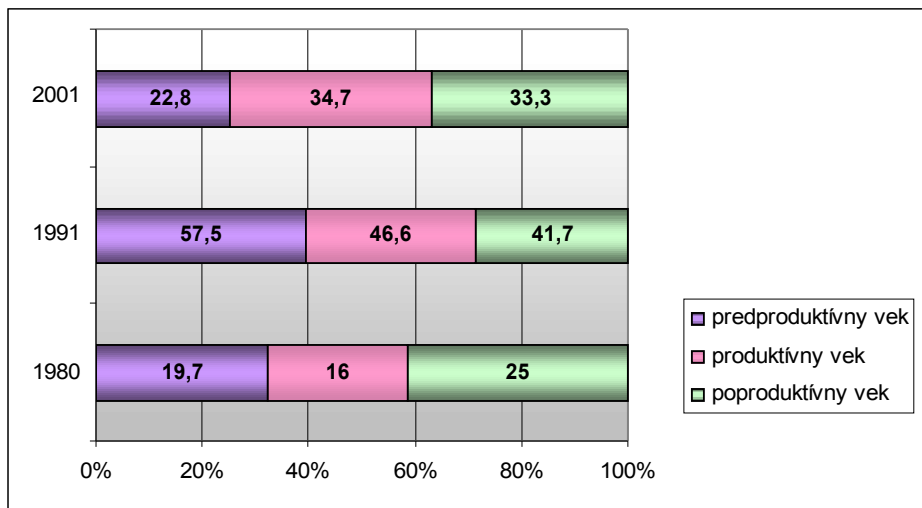
Tab. č. 4.: Počet obyvateľov obce Nižná Jablonka v rokoch 2004 – 2008
(zdroj: Obecný úrad Nižná Jablonka)

Veková štruktúra obyvateľstva

Od sčítania v roku 1980 je zaznamenaný všeobecný trend starnutia populácie. Tento trend zaznamenávame aj v obci Nižná Jablonka (viď. graf č.2). Tento nastúpený proces sa prejavuje jednak znižovaním pôrodnosti ako aj zvyšovaním podielu starších vekových kategórií.

Na spresnenie predstavy o štruktúre populácií podľa veku je vhodné vyčleniť tri základné vekové skupiny – predproduktívny, produktívny a poproduktívny vek.

- predproduktívny vek: 0-14 rokov
- produktívny vek: 15 – 54 rokov u žien, 15 – 59 rokov u mužov
- poproduktívny vek: 55 a viac – ženy, 60 a viac – muži

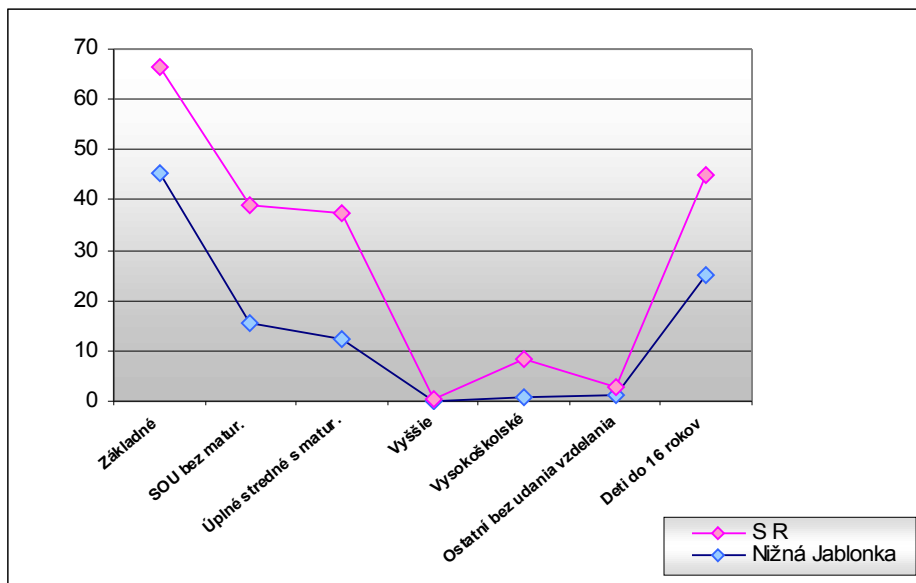
Graf č. 2.: Demografický vývoj obyvateľstva v obci Nižná Jablonka
(zdroj: ŠÚ SR)

Štruktúra obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v roku 2001

Nasledujúca tabuľka a graf prezentujú vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva v obci Nižná Jablonka v porovnaní s obyvateľmi Slovenska v roku 2001.

Ukončené školské vzdelanie	Nižná Jablonka %	Slovensko %
Základné	45,50	21,06
SOU bez maturity	15,60	23,50
Úplné stredné s maturitou	12,20	25,12
Vyššie	0	0,50
Vysokoškolské	0,60	7,87
Ostatní bez udania školského vzdelania	1,10	1,88
Deti do 16 rokov	25,00	20,07
Spolu	100	100

Tab. č. 5.: Štruktúra obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania
(zdroj: ŠÚ SR)

Graf č. 3.: Štruktúra obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania
(zdroj: ŠÚ SR)

Školské vzdelanie je výrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti. Je jedným z činiteľov ovplyvňujúcich životnú úroveň a podmieňujúcich úspešný rozvoj národného hospodárstva vo všetkých jeho oblastiach.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce má nasledovnú štruktúru (viď. tab. č. 5, graf č.3). Najväčší počet obyvateľov populácie disponuje základným vzdelaním. Minimálne percento pripadá na obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Pri porovnaní vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce Nižná Jablonka a Slovenskej republiky za rok 2001 je vyššie zastúpenie obyvateľov Nižnej Jablonky pri základnom vzdelaní. V ostatných stupňoch vzdelania je v porovnaní so Slovenskom percentuálne zastúpenie v obci Nižná Jablonka nižšie.

Národnostná a religiózna štruktúra obyvateľstva

Národnostne Obec Nižná Jablonka tvorí 76,67 % obyvateľstvo slovenskej národnosti, z ostatných má zastúpenie rusínska národnosť 20,56 % a malé zastúpenie má aj rómska a ukrajinská národnosť.

Z hľadiska náboženského vyznania sú jednotlivé cirkvi zastúpené nasledovne: 54,44 % tvorí Gréckokatolícka, Pravoslávna tvorí 21,11 % a Rímskokatolícka 14,44 %.

Nižná Jablonka	Trvale bývajúce obyvateľstvo	Z toho národnosť									
		Slovenská	Maďarská	Rómska	Česká	Rusínska	Ukrajinská	Ruská	Nemecká	Poľská	Nezistené/ ostatné
Spolu v %		76,67	0	0,56	0	20,56	1,67	0	0	0	0

Tab. č. 6.: Národnostná štruktúra Obce Nižná Jablonka
(zdroj SOBD 2001)

Náboženské vyznanie	v %
Rímskokatolícka cirkev	14,44
Gréckokatolícka cirkev	54,44
Evanjelická cirkev	0
Pravoslávna cirkev	21,11
Cirkev československá husitská	0
Ostatné	0
Bez vyznania	8,84
Nezistené	1,11

Tab. č. 7.: Náboženská štruktúra Obce Nižná Jablonka
(zdroj SOBD 2001)

Vývoj nezamestnanosti

Od roku 1989 sa na vývoji zamestnanosti začalo výrazne prejavovať spomalenie dynamiky hospodárskeho rastu. Likvidácia pracovných miest v dôsledku transformačných a reštrukturalizačných procesov nebola kompenzovaná vytváraním nových pracovných miest v ozdravených častiach hospodárstva. Pre celú ekonomiku je charakteristická vysoká miera nezamestnanosti a nízka tvorba nových pracovných miest.

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti v Prešovskom kraji zaznamenáva mierne klesajúci trend, ale jej súčasná úroveň je spolu s Košickým a Banskobystrickým krajom najvyššia spomedzi ostatných krajov na Slovensku. V rámci Prešovského kraja má okres Humenné spomedzi trinástich okresov najnižšiu nezamestnanosť (11. priečka - 9,99%).

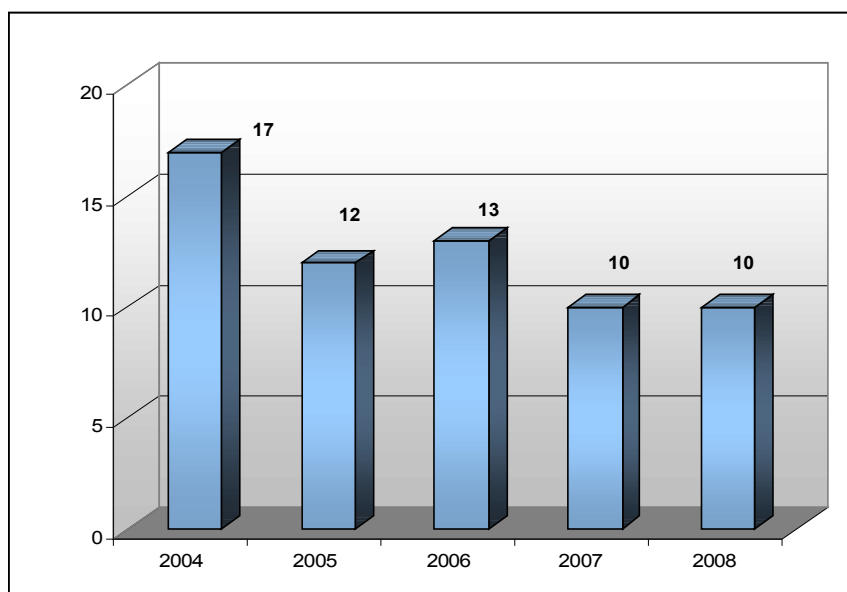
* aktuálny stav k 31.08.2008, ÚPSVaR

Mierne zlepšovanie situácie je výsledkom priamych investícií, ktoré sú priamym zdrojom tvorby nových pracovných miest. Absolútny počet evidovaných **dlhodobo nezamestnaných** obyvateľov v obci prezentuje nasledujúca tabuľka a graf:

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Počet	17	12	13	10	10

Tab. č. 8.: Počet nezamestnaných v obci
(zdroj: Obecný úrad Nižná Jablonka)

Graf č. 4.: Počet evidovaných nezamestnaných
(zdroj: Obecný úrad Nižná Jablonka)

Za sledované obdobie posledných päť rokov (viď. graf č.4) má počet nezamestnaných osôb v obci klesajúcu tendenciu. Samospráva obce má však iba obmedzené možnosti na vytváranie pracovných miest, preto jednou z možností zamestnávania osôb, je v spolupráci s Obvodným úradom práce sociálnych vecí a rodiny v Humennom, zamestnávať obyvateľov v rámci aktivačných prác.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený Úrad práce sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti.

ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti.

Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR v Humennom, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (AFTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov AFTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou.

Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

V obci pôsobí niekoľko podnikateľských subjektov. Vo väčšine prípadov sa jedná o malých a drobných podnikateľov a živnostníkov, ktorý sa orientujú predovšetkým na drevospracujúci priemysel a poskytovanie služieb občanom v obci.

Funkciu zásobovania obce základným spotrebným tovarom plní predajňa v obci.

Štruktúru podnikateľských subjektov v Obci Nižná Jablonka popisuje nasledovná tabuľka:

P.č.	Názov firmy	Adresa	Prevádzka
1.	Ondrej Čabala	Nižná Jablonka	Nižná Jablonka
2.	Jaroslav Birbič	Hostovice	Nižná Jablonka
3.	Milan Kucer	Nižná Jablonka	Nižná Jablonka
4.	Jozef Bandura - PODLAHÁRSKE PRÁCE	Nižná Jablonka	Nižná Jablonka
5.	Andrej Kucer	Nižná Jablonka	Nižná Jablonka
6.	Andrej Rosolanka	Nižná Jablonka	Nižná Jablonka

Tab. č. 9.: Podnikateľské subjekty v obci Nižná Jablonka, rok 2008

(zdroj: Živnostenský register SR)

2.2.2.2. Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Jedným zo základných predpokladov na riešenie celkovej nepriaznivej situácie v regióne, ako sú nízka ekonomická aktivita obyvateľov a nepriaznivý demografický vývoj s priamym dopadom na jeho vekovú štruktúru, je vytváranie podmienok na bývanie.

Domový a bytový fond sa sústreďuje v tradičných rodinných domoch a významnou mierou sú zastúpené aj bytové domy. Pri porovnaní s priemernými ukazovateľmi štandardu bývania okresu Humenné sa zistilo, že domový a bytový fond v obci Nižná Jablonka sa vyznačuje vyšším priemerným štandardom, najmä z hľadiska kritérií veľkosti obytnej plochy, počtu obytných miestností a počtu osôb na 1 obytnú miestnosť. Kvalita bývania v obci je tiež vyššia. Vidieť to z ukazovateľov vybavenosti osobným automobilom, kúpeľňou, alebo sprchovým kútom, či počítačom a automatickou práčkou.

Nasledujúca tabuľka prezentuje domový a bytový fond v obci Nižná Jablonka v roku 2008:

Domový a bytový fond v obci Nižná Jablonka							
Rok	Rodinné domy			Byty			
	Domy spolu	Trvale obývané domy	Neobývané domy	Byty spolu	Trvale obývané byty v rodinných domoch	Neobývané byty	Neobývané byty vyčlenené na rekreáciu
2008	75	52	23	3	1	2	-

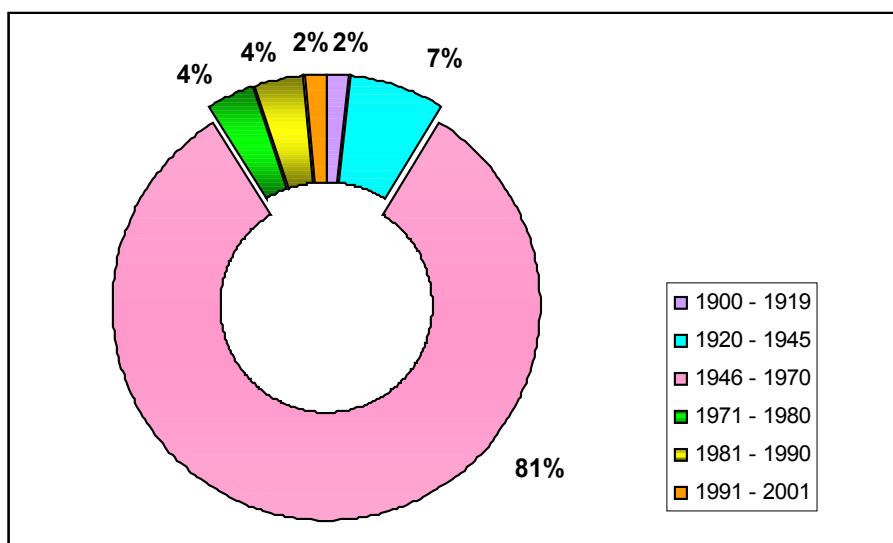
Tab. č. 10.: Domový a bytový fond
(zdroj: Obecný úrad Nižná Jablonka)

Veková štruktúra bytového fondu

Veková štruktúra bytového fondu v obci Nižná Jablonka		
Obdobie výstavby	Domový fond	%
1899 a nezistené	-	-
1900 - 1919	1	1,80
1920 - 1945	4	7,10
1946 - 1970	46	82,10
1971 - 1980	2	3,60
1981 - 1990	2	3,60
1991 - 2001	1	1,80
Spolu	56	100

Tab. č. 11.: Veková štruktúra bytového fondu v obci Nižná Jablonka
(zdroj: ŠÚ SR)

Graf č. 5.: Veková štruktúra bytového fondu
(zdroj: ŠÚ SR)

Výstavba v obci (viď. graf č.5) je charakteristická prevahou novšej povojnovej zástavby so zastúpením základnej občianskej vybavenosti. Veková štruktúra rodinných domov je uspokojujúca, nakoľko väčšina rodinných domov bola postavená v rokoch 1946 až 1970. V 70 - tých rokoch minulého storočia nastal útlm vo výstavbe. Ale od roku 1981 až po súčasnosť nie je situácia v obci priaznivá, nakoľko výstavba nových domov v obci je minimálna. Je predpoklad, že so zlepšením životnej úrovne obyvateľstva dôjde aj k rozšíreniu individuálnej bytovej výstavby.

Pomerne vysoký podiel z celkového počtu RD sú neobývané RD, čo priamo súvisí s nepriaznivým demografickým vývojom v obci. Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania vypracovaného Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR, z vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších úprav a k nemu schválených.

Školstvo

Účelom koncepcie školstva je v rámci decentralizácie a transformácie štátnej správy podporovať rozvoj základných škôl, stredných škôl, mimoškolských a predškolských zariadení s cieľom tvorby optimálnych podmienok pre výchovno-vzdelávací proces. Základné spoločenské zmeny, s ktorými sú spojené novo sa formujúce ekonomické vzťahy a sociálne postavenie ľudí v nich, sa prejavuje aj v požiadavkách na jedinca ako pracovnú silu. Cieľom školskej politiky v duchu Národného programu výchovy a vzdelávania a v duchu európskej dimenzie je zlepšenie kvality a efektívnosti školského vzdelávania, aby sa mladým ľuďom zabezpečilo, že im budú vstúpené adekvátne schopnosti a zručnosti, ktoré im umožnia stať sa informovanými, aktívnymi a zodpovednými občanmi a tým sa zabezpečí ich integrácia do spoločnosti a pripravenosť pre pracovný život.

Školopovinné deti navštevujú Materskú školu a Základnú školu 1. – 9. ročník v Papíne a Internátnu školu v okresnom meste Humenné.

Zdravotníctvo

Priamo v obci sa nenachádza žiadne sociálne ani zdravotnícke zariadenie. Táto situácia je spôsobená jednak nestrediskovým významom obce ako aj blízkosťou okresného mesta Humenné, ktoré poskytuje komplexnú zdravotnú i sociálnu starostlivosť.

Administratíva

V zmysle zákona o obecnom zriadení obec má dva orgány: obecné zastupiteľstvo a starosta obce. Každý z orgánov obce má svoje samostatné postavenie dané ústavou a zákonmi a nie sú vo vzťahu vzájomnej podriadenosti či nadriadenosti. Obyvatelia obce nepriamo, prostredníctvom týchto dvoch orgánov vykonávajú samosprávu obce. Ďalšie orgány, ako je napr. obecný úrad, komisie a pod. sú len odvodenými orgánmi obecného zastupiteľstva. Obecný úrad, ktorý je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu, zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

V obci sa nachádza kancelária obecného úradu.

2.2.3. Analýza environmentálneho rozvoja

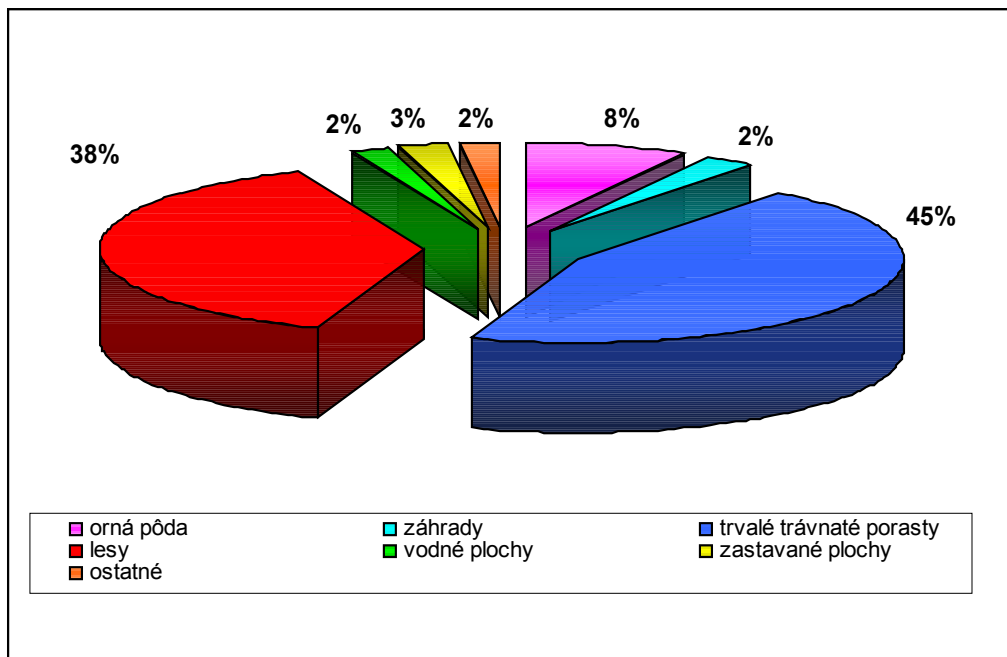
2.2.3.1. Prírodné pomery

Pôdne podmienky

V súčasnosti má obec kataster o rozlohe 1 189 ha.

Druh pôdy	ha
Poľnohospodárska pôda	656
Poľnohospodárska orná pôda	97
Poľnohospodárska pôda -záhrady	29
Poľnohospodárska pôda – ovocný sad	0
Poľnohospodárska pôda – trvalý trávny porast	530
Poľnohospodárska pôda - vinice	0
Nepoľnohospodárska pôda	533
Nepoľnohospodárska pôda – lesný pozemok	456
Nepoľnohospodárska pôda – vodná plocha	23
Nepoľnohospodárska pôda – zastavaná plocha a nádvorie	32
Nepoľnohospodárska pôda – ostatné plochy	22
Celková výmera obce	1 189

Tab. č. 12.: Druh a výmera pôdy v katastri obci Nižná Jablonka
(zdroj: Katastrálny portál SR)

Graf č. 6.: Rozloženie pôdy v katastrí obce Nižná Jablonka
(zdroj: Katastrálny portál SR)

V rámci poľnohospodárskej pôdy (viď. graf č.6) prevláda trvalý trávnatý porast, ktorý predstavuje až 81 %. Orná pôda zaberá 15 % z poľnohospodárskej pôdy a najmenej a to len 5 % patrí záhradám. Z uvedeného zdroja vyplýva, že nepoľnohospodárska pôda predstavuje 533 ha, čo je až 45 % plochy katastra.

Ekologická významnosť územia

Územie katastra obce patrí do 1. stupňa ochrany. Prvý stupeň ochrany ako všeobecná ochrana platí na celom území Slovenskej republiky a súhlas organu ochrany krajiny sa vyžaduje na :

- umiestňovanie skládok hnojív a oplocovanie pozemkov mimo sídiel
- likvidáciu terasovitých poľnohospodárskych pozemkov na svahoch a na likvidáciu medzí, v ktorých sa nevyžaduje súhlas organu ochrany prírody
- zasypávanie a odvodňovanie močiarov, jazier a mokradí
- umiestňovanie a rozširovanie záhradkárskych a chatových osád
- leteckú aplikáciu chemických látok a hnojív
- vypaľovanie trávnatých porastov

Miera ekologickej stability krajiny

Najčastejšie sa na hodnotenie ekologickej stability krajiny používa koeficient systému ekologickej stability (SES). Na posúdenie miery ekologickej stability krajiny sa používajú metódy, ktoré stabilitu posudzujú podľa kvalitatívnych a kvantitatívnych charakteristík biotechnických prvkov.

SES – stupeň ekologickej stability

Slúži na posúdenie plošného zastúpenia jednotlivých krajinných prvkov podľa ich vplyvu akým pôsobia stabilizujúco alebo destabilizujúco v prírodnom prostredí. Klasifikácia kvantitatívneho hodnotenia krajiny podľa SES je uvedená v tabuľke:

Typ krajiny	SES
Výrazne nestabilizovaná	< 0,50
Nestabilizovaná	0,51 -1,0
Čiastočne nestabilizovaná	1,01 -3,0
Stabilizovaná	3,01 – 4,5
Výrazne stabilizovaná	> 4,50

Tab. č. 13.: Ekologická stabilita krajiny

Výpočet stupňa ekologickej stability bol získaný váhovým koeficientom podľa vzťahu:

$$SES = \frac{Pop.ESop + Pza.ESza + Ptt.ESst + Ple.ESle + Pvo.ESvo + Pzp.ESzp + Posp.ESosp}{CPkú}$$

SES = 3,95

SES - stupeň ekologickej stability územia

Pop – plocha ornej pôdy v katastrálnom území **ESop**- ekologický stupeň ornej pôdy (0,77)

Pza – plocha záhrad a ovocných sádov **ESza** – ekologický stupeň záhrad (3,0)

Ptt - plocha trvalých trávnatých porastov **ESst** - ekologický stupeň trvalých trávnatých porastov (4,0)

Ple -plocha lesov **ESle** - ekologická stabilita lesov (5,0)

Pvo - plocha vodných plôch **ESvo** - ekologický stupeň v. plôch (4,0)

Pzp -plocha zastavaného územia **ESzp** -ekologický stupeň zastavaného územia (1,0)

Posp -ostatná plocha **ESosp** - ekologický stupeň ostatných plôch (0,5)

CPkú - celková plocha katastrálneho územia

Na základe hore uvedenej klasifikácie je vypočítaná hodnota stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie **3,95** čo charakterizuje územie ako **stabilizované**.

Územie bolo výrazne poznamenané ľudskou činnosťou, čím sa pôvodná krajinná štruktúra zmenila. Ekologickú stabilitu katastra zabezpečuje hlavne vysoký podiel lesných pozemkov a trvale trávnatých porastov.

Systém ekologickej stability územia však hodnotí katastrálne územie ako celok, neberie do úvahy, že sa katastrálne územie skladá z dvoch navzájom odlišných celkov extravilánu a intravilánu. V koeficiente tiež nie je zohľadnená heterogénnosť územia extravilánu (parcelácia pozemkov) ornej pôdy, ani vývoj územia, ktorého prírodné procesy sú uzatvorené v rámci povodí.

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia obce. Vzhľadom k veľmi dlhému času jej obnovy je potrebné v maximálnej miere zohľadňovať jej prirodzené vlastnosti. Rozsah pôdneho fondu je obmedzený a práve preto musí byť v plnom rozsahu racionálne využívaný. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno-imisná kontaminácia pôd.

V súčasnosti je na Slovensku vyčlenených 12 najohrozenejších oblastí s pôdami kontaminovanými rizikovými látkami. Iba 65 % pôd SR patrí do kategórie nekontaminovaných a vyskytujú sa prevažne v oblastiach s najproduktívnejšími pôdami. Z environmentálneho hľadiska má negatívny dopad na pôdu priemysel, komunálny odpad a poľnohospodárstvo – najmä spotreba minerálnych hnojív a prípravkov na ochranu rastlín.

Lesné hospodárstvo

V lesnom hospodárstve prebehla reprivatizácia, ktorej výsledkom je vznik a fungovanie spoločnosti:

- **Urbárska spoločnosť** / bola v obci založená v roku 1993 /

Vývoj a súčasný stav tunajšieho lesného spoločenstva je podmienený špecifickými a prírodnými a antropogénnymi činiteľmi. Súčasná biodiverzita lesného rastlinstva je výsledkom dlhého procesu ľudskej činnosti hlavne v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva. Z uvedeného dôvodu sa v okolí obce nenachádzajú prirodzené lesné spoločenstvá, ktoré by boli ukážkou autoregulačných

procesov. V okolí obce sa z hospodársky využiteľných drevín vyskytujú spoločenstvá dubových a bukových porastov približne v rovnakom zastúpení. Ekologická štruktúra lesov je nadpriemerná s výskytom veľmi kvalitných lokalít. Je to územie s biologickými, estetickými a krajskými hodnotami. Sú to napríklad bukové porasty, alúvia riek a potokov, až celé lesné komplexy.

Významným problémom je environmentálny dopad hospodárskej činnosti. Podobne ako vo všetkých oblastiach Slovenska, aj tu sa prejavuje jej negatívny vplyv. Vysoké hodnoty oxidu siričitého spôsobujú nadmernú kyslosť dažďovej vody s negatívnym vplyvom hlavne na spoločenstvá ihličnatých lesov. Kyslé dažde spolu s pôsobením biologických škodcov spôsobujú vysychanie lesného porastu. Ten následne nemôže plniť svoju akumuláciu funkciu a spolu so zvyšujúcimi sa emisiami oxidu dusíka pôsobí na znižovanie objemu zrážok. Zmena klímy a uvedený proces má negatívny vplyv na tunajší ekosystém, ktorý hlavne v prípade rastlinstva pomaly mení svoju štruktúru a prirodzenú biodiverzitu.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone NR SR č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) s účinnosťou od 1. júna 2002. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Kvalita vody v tokoch je ovplyvňovaná produkciou priemyselných a splaškových vôd a intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou spojenou s používaním hnojív. V oblasti znečisťovania a ohrozovania akosti povrchových a podzemných vôd v súčasnej dobe na území celého okresu sa javí nedisciplinovanosť a nerešpektovanie zákonných noriem obyvateľmi okresu a to hlavne vypúšťaním obsahu žump do povrchových a podzemných vôd.

Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie obce pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. Obyvateľstvo v obci je zásobované vodou z individuálnych studní. Kvalita podzemnej vody je vyhovujúca na pitné účely.

Oblasť je významnou z hľadiska prirodzenej akumulácie podzemných vôd. Keďže sa v dôsledku prírodných daností dostávajú povrchové znečistenia do týchto vôd bez dostatočnej filtrácie,

ich kvalita priamo závisí od vhodného spôsobu ľudskej činnosti. V prvom rade ide o poľnohospodárstvo a s ním spojenú chemizáciu. Nesprávnymi postupmi a nakladaním s priemyselnými hnojivami a s skládkami domového odpadu, ale i škodlivými zásahmi jednotlivcov, sa kvalita podzemných vôd znižuje.

2.2.3.2. Životné prostredie

Priemysel, energetika, doprava a ťažba nerastných surovín majú okrem hospodárskeho významu značne negatívny vplyv na krajinno-prírodné prostredie v katastrálnom území obce a jej blízkom okolí. Obec leží na území, ktoré sa vyznačuje väčšou alebo menšou variabilitou prírodných a antropogénnych javov, čo závisí od jeho geologických, geomorfologických a iných pomerov. Charakterizuje ju značná pestrosť prírodných hodnôt, ale aj rôznorodé spôsoby jeho hospodárskeho využitia. Prítomnosť prírodných hodnôt a potreba zvýšenej ochrany územia ovplyvňuje zákonite aj spoločensko-hospodársku činnosť v obci, ktorá sa prejavuje hlavne v možnosti zakladania len ekologicky nezávadných prevádzok a obmedzených možnostiach hospodárskeho využívania okolitých lesných porastov, vodných tokov a okolitej pôdy.

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov.

Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Obec Nižná Jablonka v súčasnosti nemá vypracovaný Územný plán obce.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 309/1991 Z.z. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami v znení neskorších predpisov. Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia.

Ovzdušie v obci Nižná Jablonka je zaťažované základnými znečisťujúcimi látkami (tuhé prachové a plyné exhaláty), pričom najväčším producentom je miestna doprava a kotolne. Postupnou plynifikáciou jednotlivých tepelných zdrojov a vytvorením izolačnej zelene je predpoklad eliminácie týchto emisií.

Ochrana pôdy

Dlhodobým pôsobením intenzifikačných faktorov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite všetky druhy pôd. Devastáciu a znečisťovanie hornej vrstvy litosféry a reliéfu spôsobujú aj divoké skládky odpadu (uvedené aktivity vo svojej záverečnej fáze si jednoznačne vyžadujú rekultiváciu daného územia).

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia obce. Vzhľadom k veľmi dlhému času jej obnovy je potrebné v maximálnej miere zohľadňovať jej prirodzené vlastnosti. Rozsah pôdneho fondu je obmedzený, a práve preto musí byť v plnom rozsahu racionálne využívaný. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno-imisná kontaminácia pôd.

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie a tiež zasoľovanie a pod.

Ochrana a kultivácia pôdneho krytu vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť nasledujúcou legislatívou:

- Zákon SNR č. 307/1992 Zb. o ochrane PPF v znení neskorších predpisov,
- Nariadenie vlády SR č. 152/1996 Z.z. o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z PPF,
- Rozhodnutie MP SR č. 531/1994-540 o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde a o určení organizácií oprávnených zisťovať skutočné hodnoty týchto látok.

Súvisiace právne normy:

- Zákon NR SR č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)

- Vyhláška UGKK SR č. 79/1996 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon NR SR o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam
- Zákon SNR č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov
- Zákon SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom
- Zákon NR SR č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách
- Zákon NR SR č. 136/2000 Z.z. o hnojivách
- Zákon NR SR č. 332/1996 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve a o zmene zákona č. 61/1994 Zb. o rozvoji rastlinnej výroby v znení zákona č. 132/1989 Zb.
- Zákon NR SR č. 64/1997 Z.z. o užívaní pozemkov zriadených v záhradkárskejších osadách a o vysporiadaní vlastníctva k nim.

Hluk

Najväčším zdrojom hluku na území obce je cestná doprava. Iné významné zdroje hluku sa v obci Nižná Jablonka nenachádzajú.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu.

Pri riešení problematiky zneškodňovania komunálnych odpadov z územia obce je potrebné vychádzať z cieľov spracovaného Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky 2006 - 2010 a rešpektovať všeobecne záväzné nariadenie obce na likvidáciu odpadu.

Opatrenia riešenia odpadového hospodárstva si dávajú za cieľ:

- obmedzenie vzniku odpadov
- zaviesť kompostovanie

- zvyšovanie využívania odpadov (druhotných surovín)
- postupne dopracovať a realizovať projekt zberu separovaného a nebezpečného odpadu
- navrhnúť na likvidáciu a sanáciu všetky divoké skládky v obci.

Tuhý komunálny odpad – zber komunálneho odpadu v obci zabezpečuje firma FURA s. s r.o., ktorá zhromažďovaný odpad vyváža na skládku odpadov Papín. Odpad sa odváža 2 krát do mesiaca.

Separovaný zber – z triedeného odpadu sa zbierajú sklo, plasty, elektrošrot a textil podľa rozpisu.

V obci nie je vybudované obecné kompostovisko.

Do budúcnosti plánuje obec zefektívniť separáciu komunálneho odpadu, vybudovať kompostovisko a vybudovať priestory vyhovujúce normám EÚ, čo by pozitívne vplývalo na znižovanie zaťaženia obecného rozpočtu, ako aj životného prostredia.

Chránené územie

Pre katastrálne územie obce platí 1. a 2. stupeň ochrany podľa zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v z.n.p.

Chránené územia národného významu v zmysle zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v z.n.p.

Kataster obce sa nachádza chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina (ďalej len „chránené vtáčie územie“), ktoré boli navrhnuté na vyhlásenie z dôvodu zabezpečenia priaznivého stavu biotopov, druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov sovy dlhochvostej, orla krikľavého, bociana čierneho, haje červenej , muchárika bielokrkeho, muchárika červenohrdlého, strakoša červenochrbtého, penice jarabej, jariabka hôrneho, chriašteľa poľného, datľa čierneho, datľa bielochrbtého, žlny sivej, lelka lesného, škovránka stromového, rybárika riečného, datľa prostredného, bociana bieleho, včelára lesného, pŕhl'aviara čiernohlavého, krutihlava hnedého, muchára sivého, žltouchvosta lesného, hrdličku poľnú, prepelicu poľnú, strakoša sivého a brehuľu hnedú a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.

2.2.4. Analýza rozvoja kultúry a cestovného ruchu

Kultúrny a spoločenský život, tradície

Kultúra je nielen ozdobou našej spoločnosti, ale je nezastupiteľnou sférou spoločenského života v dnešnej dobe. Pôsobí na myslenie a duchovne obohacuje celkový život človeka.

Nositeľom kultúrneho a spoločenského života v obci Nižná Jablonka je obecný úrad, cirkev a samotný obyvatelia obce. Obec má zriadenú oficiálnu webovú stránku.

Každoročne obec usporadúva kultúrne a športové podujatia. Kalendár podujatí, ktoré sa konajú každoročne je nasledovný:

Mesiac	Podujatie	účel	organizátor
Máj	Deň matiek	oslava	OcÚ

Tabuľka č. 14.: Kalendár podujatí Obce Nižná Jablonka
(zdroj Obecný úrad Nižná Jablonka)

Kultúrne zariadenia

Stav v obci Nižná Jablonka je nasledovný:

- Obec Nižná Jablonka má vybudovaný kultúrny dom, pre zhromaždenia občanov a spoločenské podujatia.
- V obci sa nachádza gréckokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatia Panny Márie z roku 1756 v štýle neskorý barok, ktorý je zapísaný v zozname nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok regiónu Horný Zemplín podľa Pamiatkového úradu SR. Ďalej sa v obci nachádza aj pravoslávny kostol.

Terajšie priestorové vybavenie obce pre oblasť kultúry je dostatočné.

Telovýchovné a športové zariadenia

Šport má pre rozvoj spoločnosti kľúčový význam, športovanie prispieva k rozvoju osobnosti, rozvíja fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti a charakter človeka.

V zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších zmien a doplnkov obec vykonáva okrem iného výstavbu, údržbu a správu športových zariadení, utvára podmienky pre telesnú kultúru a šport. V zmysle zákona č. 288/1997 Z.z. o telesnej kultúre obec utvára podmienky pre rozvoj telesnej kultúry, najmä na rozvoj športu pre všetkých a podporuje organizovanie telovýchovných, turistických a športových podujatí. V živote obce najpopulárnejším športom je futbal.

Zariadenia pre športovú činnosť predstavujú športové priestory areálu futbalového ihriska.

Ubytovacie zariadenia

V súčasnosti sa v obci nenachádza špecializované ubytovacie zariadenie.

Stravovacie a reštauračné služby

Stravovacie a reštauračné služby nie sú v obci poskytované, iba v okresnom meste Humenné. V obci chýba reštauračné zariadenie, ktoré by v tradičnom prostredí poskytovalo príležitostným ale aj ostatným návštevníkom obce tradičné jedlá typické pre túto oblasť.

Cestovný ruch

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest, navyše investičné náklady na pracovné miesta sú nižšie než v priemysle.

Národný program rozvoja cestovného ruchu SR na základe zhodnotenia ponukovej stránky územia a jeho vybavenosti a posúdenia dlhodobých vývojových tendencií dopytu v cestovnom ruchu navrhuje rozvíjať nasledovné nosné formy cestovného ruchu:

- a) Letná rekreácia, pri vodných plochách založená na kúpaní a vodných športoch, hobby turizmus, cykloturizmus, rôzne alternatívne tzv. soft formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, rôzne športy.
- b) Mestský a kultúrny cestovný ruch.
- c) Zdravotný cestovný ruch v jeho klasickej liečebnej podobe, ktorý je potrebné zachovať a popritom rozvíjať zdravotný cestovný ruch (relax, fitnes, prevencia, skrášľovanie, kondícia), ktorý začína prudko rásť prakticky v celosvetovom rozsahu.

- d) Vidiecky cestovný ruch a agroturistika.
- e) Doplnkové formy cestovného ruchu.

Na základe hore uvedenej klasifikácie nosných foriem cestovného ruchu Slovenska obec Nižná Jablonka má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky.

Krásna príroda obce i jej okolia má potenciál priťahovať návštevníkov (poľovníkov, turistov, cykloturistov, bežkárov atď.) v každom ročnom období.

Katastrálne územie obce nespadá v zmysle ÚPN – VÚC Prešovského samosprávneho kraja do rekreačného celku. Územie okresu patrí medzi menej známe a vyhľadávané oblasti cestovného ruchu aj napriek tomu, že disponuje množstvom atraktivít, ktoré sú schopné uspokojiť aj náročných návštevníkov. Ponukovú bázu predstavuje hodnotná prírodná krajina i rad kultúrno-historických pamiatok. Územie nemá výhodnú tranzitnú polohu, ktorá by umožňovala zachytiť turistické prúdy smerujúce na Zemplínsku Šíravu alebo Domašu. Územím prechádza tranzit po ceste I/74 na Ukrajinu cez hraničný priechod Ubl'a - Malyj Bereznij. Zlepšenie súčasného stavu by malo nastať po otvorení cestného hraničného priechodu Palota (okres Medzilaborce) - Radoszyce. Územie okresu vytvára značný potenciál pre vidiecky turizmus a pobyt v ekologicky nenarušenom prostredí. obce po komplexnom zhodnotení podmienok pre rozvoj vidieckej rekreácie a cestovného ruchu tvoria ponuku predvážne pre individuálnu vidiecku rekreáciu formou rekreačných dedín.

Humenné

Približne 30 km od obce Nižná Jablonka v meste Humenné, je z hľadiska cestového ruchu zaujímavý gotický kostol zo 14.stor., upravovaný v 17. stor. Nachádza sa tu aj bývalý kláštor a kostol z 15.stor. s barokovo-rokokovými olejomaľbami a rokokovo-klasickistická synagóga z 18. stor. Renesančno-barokový kaštieľ zo 17. stor. postavený na mieste pôvodného nížinného vodného gotického hradu z 13. stor., bol neskôr viackrát upravovaný, koncom 19.stor. prestavaný do podoby francúzskych barokových zámkov. Jeden z najväčších na východnom Slovensku, dnes je v jeho priestoroch zriadené vlastivedné múzeum. V priľahlom zámku Múzeum ľudovej architektúry a bývania (skanzen), sú prenesené najtypickejšie objekty z horného Zemplína, dominantnou je unikantný drevený kostolík z Novej Sedlice z r.1754 so vzácnym oltárom a ikonostasom. Okrem uvedených sa tu nachádza aj barokovo-klasicistický kostol z r. 1767, kostol na Kalvárii neoklasicistický z r. 1891 a kostol neogotický z konca 19.stor. V blízkosti mesta Humenného sanachádzajú dve národné rezervácie.

Humenská národná prírodná rezervácia, bola vyhlásená v r. 1980, rozloha 70,4 ha. Ochrana zalesneného južného úbočia Humenskej budovanej bazálnymi súvrstvami centrálnokarpatského flyšu. Rastú tu prevažne xerothermné drieňové duby s prechodom do lesostepi, výskyt chránených druhov fauny a flóry. Druhou je NR Humenský Sokol, vyhlásená v r. 1980, rozloha 241 ha. Ochrana zalesneného Sokola budovaného vápnitými pieskovecami a zlepenkami kriedy so skalnými, trávnatými, lesostepnými a lesnými biocenózami. Lesný porast predstavujú drieňové dubiny prechádzajúce až do bučín. Zriedkavé druhy fauny a flóry.

Domaša

Cca 60 km od Nižnej Jablonky sa nachádza rekreačné stredisko Domaša. Je najväčším rekreačným centrom regiónu. Ide o vodnú nádrž Domašu so strediskami Dobrá, Mládežnícka osada, Holčíkovce, Rybarska osada a Nová Keľča. Pri prevažne zalesnených, 40 km dlhých brehoch Domaše, sa nachádzajú zákutia vhodné na individuálnu turistiku, rybolov či pestovanie vodných športov. Nádrž má plochu 1 422 ha. Domaša je priehradné jazero v horskom prostredí Nízkych Beskyd, severne od mesta Vranov nad Topľou, napájané vodami rieky Ondavy. Priehrada bola vybudovaná v rokoch 1962-1966. Nádrž Domaše sa začala plniť 30. októbra 1965 a vodné dielo bolo odovzdané do prevádzky koncom roku 1966. Zaplavené boli obce Trepec, Keľča, Valkov, Petejovce, Dobrá nad Ondavou, Veľká Domaša, čiastočne Turany nad Ondavou a Bžany. Pri priehrade je vybudovaná elektrárň s dvoma kaplanovými turbínami. Vodné dielo je v teplomilnej klimatickej oblasti, priemerná teplota vody v letnom období je 20 °C.

Sninské rybníky

Ďalšou turistickou atrakciou sú Sninské rybníky. Ide o obľúbenú rekreačnú oblasť, od obce vzdialenú 25 km. Tri prírodné kúpaliska zasadené v tieni brezového hája sú ideálne na kúpanie, rybník poskytuje možnosť rybolovu a člňovania. Celá oblasť sa nachádza v krásnej prírode pod Sninským kameňom (1 005 m.), ktorý je vyhľadávanou turistickou atrakciou.

Nízke Beskydy

Je to malebne formovaná pahorkatina až vrchovina, ktorá poskytuje vhodné podmienky predovšetkým pre letnú rekreáciu aj vo väzbe na RKC Domaša. Rozvoj cestovného ruchu bude založený na vysokom podiele nevyužívaného bytového fondu so zachovaním štyľovosti. Nízka hustota zástavby obcí umožňuje rekreáciu formou chalupárstva. Nevyhnutnou podmienkou oživenia

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce **Nižná Jablonka**

cestovného ruchu je výstavba vybavenosti a technickej infraštruktúry. Na území RKC sú vybudované rekreačné strediská v zázemí Humenného.

Medzilaborce

Medzilaborce / 60 km od Nižnej Jablonky / poskytujú veľa možností pre turistov. V meste sa nachádza množstvo zaujímavosti, ktoré stoja za prehliadku. Svetoznámy je Múzeum moderného umenia Andyho Warholu. Nemožno si nevšimnúť cerkev Svätého Ducha na blízkom vršku. V meste sa nachádza cerkev sv. Bazila Veľkého z roku 1878, miniskansen rusínskej dediny, poprechádzať sa môžete aj v neďalekom lesoparku, resp. sa môžete vybrať na túru po vyznačenej trase na Čertov Kameň. Cestou sa môžete pristaviť pri prameni minerálnej vody „Vajcovka“.

Ďalšie možnosti turistiky a športovania sa nachádzajú v blízkom okolí. Nedá sa nespomenúť Monastier v Krásnom Brode zo 14.st., rekreačné stredisko Danová, Lupkowský tunel, pamätník v Kalinove, chránené prírodné územia Palotské jedliny, Pod Demjatou, Haburské rašelinisko, Mokré lúky pod Čertižným, Jarčiská a Beskyd. V okolí sa nachádza mnoho ďalších zaujímavosti. Z Medzilaboriec vedie množstvo cyklistických trás po okolí aj do susedného Poľska

3. Vízia obce Nižná Jablonka

Víziou obce je realizovať nový zodpovedný rozvoj, ktorý zlepší život všetkých obyvateľov obce a vytvorí vhodné podmienky pre plnohodnotný život nielen súčasnej, ale aj budúcich generácií obyvateľov. Obec sa stane miestom pre spokojný život občanov v ekologicky nenarušenom prostredí, s dobudovanou technickou infraštruktúrou, s fungujúcimi zariadeniami podporujúcimi rozvoj kultúrnej úrovne obyvateľstva a miestom pre športové aktivity i oddych všetkých obyvateľov obce.

Uvedená vízia sa opiera o využitie všetkých zdrojov – prírodných, kultúrnych, historických a ľudských, pri súčasnom zachovaní prírodného a kultúrneho dedičstva predošlých generácií.

4. Prioritné rozvojové oblasti obce

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti nasledovné:

1. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie cestnej infraštruktúry.

2. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí.

3. KOMUNIKÁCIA S OBČANMI A SLUŽBY PRE NICH

Zintenzívniť komunikáciu medzi obecnou samosprávou a občanmi obce. Zlepšiť podmienky pre rozvoj služieb poskytovaných občanom s dôrazom na ich úroveň a kvalitu.

4. KULTÚRA A ŠPORT

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych a športových aktivít organizovaných externými subjektmi, ale aj miestnymi obyvateľmi obce. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne a športové aktivity je prvoradá povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície môžu byť šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

5. SWOT analýza

Analýza SWOT

Analýza SWOT pomôže zamerať pozornosť na kľúčové oblasti vo vnútri obce. Využitá bude hlavne pri budovaní jej silných stránok, odstraňovaní slabých stránok alebo ich akceptovaní (pokiaľ ich nie je možné odstrániť), využívaní príležitostí a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia. SWOT analýza bude základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie obce a strategického plánovania.

Analýza silných a slabých stránok sleduje súčasný stav z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje, čo je v obci pozitívne a negatívne.

- **Silnou stránkou** obce sú jej prirodzené dispozície a akákoľvek konkurenčná výhoda.
- **Slabou stránkou** je to, čo obci chýba, alebo čo sa robí nedostatočne v porovnaní s inými.

Analýza príležitostí a ohrození sa zameriava na budúci rozvoj obce z hľadiska vonkajších faktorov, určuje možnosti rozvoja a riziká, s ktorými treba rátať.

- **Príležitosťou** obce je akýkoľvek pozitívny trend, ktorý môže byť impulzom pre jej ďalší rozvoj v prípade, že sa nájdu zdroje na jeho realizáciu a bude oň záujem.
- **Ohrozením** obce sú akékoľvek nevýhodné trendy alebo smery vývoja na úrovni miestnej ale aj regionálnej, národnej či celosvetovej, ktoré ju v negatívnom smere ovplyvňujú.

Analýza interného prostredia obce	
<i>Silné stránky (S)</i>	<i>Slabé stránky (W)</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ vybudovaná technická infraštruktúra v obci (vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie, kompletná plynofikácia)▪ verejné osvetlenie v obci▪ verejný rozhlas v obci▪ webová stránka o obci▪ zavedený separovaný zber v obci▪ fungujúci systém odvozu a likvidácie komunálneho odpadu – FURA, s.r.o.▪ prírodné bohatstvo s lesmi▪ dostatočné priestory pre kultúrne akcie (Kultúrny dom v obci)▪ existencia obecnej knižnice▪ organizované malé obecné práce umožňujú udržiavať dlhodobo nezamestnaným v obci svoje pracovné návyky▪ záujem obyvateľov o verejné veci▪ existencia futbalového ihriska	<ul style="list-style-type: none">▪ potrebná rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci▪ chýbajúci Dom Nádeje v obci▪ nevybudovaný kanalizačný systém▪ potrebná rekonštrukcia verejnej zelene v obci▪ absencia obecného kompostoviska▪ existencia divokých skládok▪ narastanie individuálnej automobilovej dopravy▪ zlý stav autobusových zastávok v obci▪ nedostatočný záujem mládeže o dianie v obci▪ chýbajúce ihrisko pre deti
Analýza externého prostredia obce	
<i>Príležitosti (O)</i>	<i>Ohrozenia (T)</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ možnosti získania ďalších zdrojov pre rozvoj obce z štrukturálnych fondov, grantových systémov a dotácií▪ rekonštrukcia miestnych komunikácií▪ vybudovanie Domu Nádeje▪ odstránenie divokých skládok▪ vybudovanie kompostoviska▪ protipovodňové úpravy v obci▪ rekonštrukcia verejnej zelene v obci▪ pokračovanie v separácii odpadov▪ organizovanie festivalu ľudovej hudby▪ využitie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni▪ vybudovanie detského ihriska	<ul style="list-style-type: none">▪ obec s nízkym počtom obyvateľstva▪ nedostatok vlastných prostriedkov na realizáciu rozvojových zámerov▪ finančná náročnosť pri spolufinancovaní projektov▪ nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk▪ pokles počtu obyvateľov a s tým súvisiaca hrozba poklesu príjmov obce▪ nárast vykurovania hlavne tuhými palivami▪ nárast množstva vyvázaných odpadov▪ posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre

6. Strategické ciele rozvoja

STRATEGICKÝ CIEĽ

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Nižná Jablonka nasledovný strategický cieľ:

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Nižná Jablonka, ktorý bude zameraný hlavne na trvalý ekonomický rast pri rešpektovaní environmentálnych požiadaviek. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov.

Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na jej dobudovanie a zvýšenie kvality. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spolupracou verejného a súkromného sektoru a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov.

Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHSR Prešovského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

GLOBALNE CIELE ROZVOJA

Globálne ciele rozvoja definujú strategický zámer za príslušnú prioritnú rozvojovú oblasť. Strategický zámer je následne rozpracovaný na jednotlivé ciele rozvoja, ktoré sú zabezpečované príslušnými opatreniami.

6.1 Technická infraštruktúra

6.2 Životné prostredie

6.3 Komunikácia s občanmi a služby pre nich

6.4 Kultúra a šport

Technická infraštruktúra

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry – predovšetkým cestnej infraštruktúry.

Cieľ 1.1. Výstavba Domu Nádeje

Opatrenie	Vybudovať Dom Nádeje v obci
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie Realizácia stavebných prác
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2008 - 2010

Cieľ 1.2. Rekonštrukcia obecných ciest

Opatrenie	Zrekonštruovať obecné cesty v obci
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie Realizácia rekonštrukčných prác
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2009 - 2012

Cieľ 1.3. Rekonštrukcia autobusových zastávok

Opatrenie	Zrekonštruovať autobusových zastávok v obci
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie Realizácia rekonštrukčných prác
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2010

Životné prostredie

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osveta, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Cieľ 2.1. Odstránenie divokých skládok

Opatrenie	Odstrániť divoké skládky
Aktivity	Lokalizácia čiernych skládok Likvidácia čiernych skládok
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2010

Cieľ 2.2. Vytvorenie obecného kompostoviska

Opatrenie	Vytvoriť obecné kompostovisko
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie Realizácia výstavby obecného kompostoviska
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2010

Cieľ 2.3. Verejná zeleň v obci

Opatrenie	Zrekonštruovať a vytvoriť novú verejnú zeleň v obci
Aktivity	Rekonštrukcia existujúcej zelene Výsadba novej zelene
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2013

Komunikácia s občanmi a služby pre nich

Strategický zámer

Zintenzívniť komunikáciu medzi obecnou samosprávou a občanmi obce. Zlepšiť podmienky pre rozvoj služieb poskytovaných občanom s dôrazom na ich úroveň a kvalitu.

Cieľ 3.1. Inštalácia informačných tabúl

Opatrenie	Inštalovať informačné tabule v obci
Aktivity	Zabezpečenie aktualizácie informačných tabúl
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2009

Cieľ 3.2. Rekonštrukcia verejného rozhlasu

Opatrenie	Zrekonštruovať verejný rozhlas v obci
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie Realizácia rekonštrukčných prác
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2012

Kultúra a šport

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych a športových aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne a športové aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Cieľ 4.1. Zorganizovanie festivalu ľudovej hudby

Opatrenie	Zorganizovať festival ľudovej hudby v obci
Aktivity	Zabezpečenie priestorov, finančných a materiálových prostriedkov Propagácia festivalu
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2009 - 2013

Cieľ 4.2. Vybudovanie detského ihriska

Opatrenie	Vybudovať detské ihrisko v obci
Aktivity	Výber a vysporiadanie lokality Spracovanie technickej dokumentácie Výstavba ihriska
Garant	Obec Nižná Jablonka
Termín realizácie	2013

**7. Časový harmonogram realizácie PHSR
obce Nižná Jablonka na roky 2007-2013**

Každá aktivita má určený predpokladaný termín realizácie. Dolu uvedená tabuľka sumarizuje harmonogram podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Strategický zámer	Cieľ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.	1.1.							
	1.2.							
	1.3.							
2.	2.1.							
	2.2.							
	2.3.							
3.	3.1.							
	3.2.							
4.	4.1.							
	4.2.							

Časový harmonogram nie je záväzný a bude priebežne aktualizovaný na základe finančnej situácie a rozpočtu obce.

8. Finančný plán obce Nižná Jablonka

Jednou z kľúčových otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja budú plynúť z nasledovných zdrojov:

- **rozpočet obce** je základným zdrojom financovania aktivít. Výšku finančných prostriedkov je vhodné použiť hlavne na nasledovné:
 - **zabezpečiť prípravu projektov** – projektová dokumentácia, príprava žiadostí na čerpanie eurofondov a podobne.
 - **spolufinancovať europrojekty** – štandardne je nevyhnutné podieľať sa časťou 5% na europrojektoch. Tento podiel vzrastie, ak zoberieme do úvahy aj vedľajšie náklady projektov.
 - **financovanie bežných aktivít** – ide najmä o neinvestičné aktivity v oblasti služieb obyvateľom alebo podpore kultúrneho a športového života
- **ostatné verejné zdroje**, najmä prostriedky ŠFRB sú vhodné na financovanie bytovej výstavby. Príležitosti na získavanie nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu sú v značnej miere obmedzené. Podstatným parametrom pre získavanie dotácie na výstavbu obecných bytov bude projektovaná rozloha obytnej plochy jednotlivých b.j.
- **súkromné zdroje** - je možné použiť najmä v projektoch, ktoré sú orientované na podporu podnikateľského prostredia a súkromný sektor z neho bude mať tiež osoh.
- **štrukturálne fondy EÚ** - je možné použiť na financovanie mnohých projektov, avšak treba uvážiť ich zložitú a náročnú prípravu.
- **úverové zdroje** – úvery sú vhodné na riešenie akútnych investičných potrieb prípadne financovanie aktivít s pozitívnym dopadom na rozpočet obce.

Technická infraštruktúra

Cieľ 1.1. Výstavba Domu Nádeje

Opatrenie	Vybudovať Dom Nádeje v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk / €	1 400 000 Sk / 464 714.86 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, fondy EÚ

Cieľ 1.2. Rekonštrukcia obecných ciest

Opatrenie	Zrekonštruovať obecné cesty v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk / €	3 000 000 Sk / 99 581.76 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, fondy EÚ

Cieľ 1.3. Rekonštrukcia autobusových zastávok

Opatrenie	Zrekonštruovať autobusových zastávok v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk / €	30 000 Sk / 995.82 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, grantové systémy

Životné prostredie

Cieľ 2.1. Odstránenie divokých skládok

Opatrenie	Odstrániť divoké skládky
Predpokladaný rozpočet v Sk / €	20 000 Sk / 663.88 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet

Cieľ 2.2. Vytvorenie obecného kompostoviska

Opatrenie	Vytvoriť obecné kompostovisko
Predpokladaný rozpočet v Sk	20 000 Sk / 663.88 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, grantové systémy

Cieľ 2.3. Verejná zeleň v obci

Opatrenie	Zrekonštruovať a vytvoriť novú verejnú zeleň v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk	30 000 Sk / 995.82 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, grantové systémy, Program obnovy dediny

Komunikácia s občanmi a služby pre nich

Cieľ 3.1. Inštalácia informačných tabúl

Opatrenie	Inštalovať informačné tabule v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk	10 000 Sk / 331.94 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, Program obnovy dediny

Cieľ 3.2. Rekonštrukcia verejného rozhlasu

Opatrenie	Zrekonštruovať verejný rozhlas v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk	100 000 Sk / 3 319.39 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, fondy EÚ

Kultúra a šport

Cieľ 4.1. Zorganizovanie festivalu ľudovej hudby

Opatrenie	Zorganizovať festival ľudovej hudby v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk	podľa potreby
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, grantové systémy

Cieľ 4.2. Vybudovanie detského ihriska

Opatrenie	Vybudovať detské ihrisko v obci
Predpokladaný rozpočet v Sk	100 000 Sk / 3 319.39 €
Možné zdroje financovania	obecný rozpočet, grantové systémy

9. Zabezpečenie realizácie PHSR

PHSR je potrebné podrobiť každoročnému posúdeniu v odborných komisiách a tak aktualizovať plán aktivít na nasledujúci rok. PHSR je živý dokument, ktorý je potrebné aktualizovať a upravovať podľa akútnych potrieb či možností financovania.

Strategické plánovanie podpory rozvoja obce je charakteristické najmä:

- orientáciou podpory na dosiahnuté efekty
- hierarchickým usporiadaním cieľov
- riadením na základe procesov
- permanentným monitorovaním a vyhodnocovaním efektov
- permanentným učením sa a inováciou
- rozvíjaním partnerstiev
- zodpovednosťou voči verejnosti

Na základe poznatkov o efektívnosti a účinnosti vynaložených nákladov sa budú iniciovať inovačné zlepšenia v rámci stanovovania cieľov v obci. Informácie o účinnosti a efektívnosti vynakladaných prostriedkov sú nenahradiateľným zdrojom permanentného rozširovania poznatkov v oblasti podpory rozvoja obce.

9.1. Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie PHSR

Po schválení PHSR nastáva vlastná realizácia PHSR, jeho opatrení a úloh. Uskutočnenie aktivít uvedených v PHSR predpokladá určité finančné a administratívne zabezpečenie.

Finančné zabezpečenie PHSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektmi.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,

- financie z Národných projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

Administratívne zabezpečenie PHSR

Nevyhnutnou podmienkou plnenia programu je administratívne zabezpečenie jeho realizácie. Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

1. Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHSR. Úlohou komisie bude: monitorovať realizáciu projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním projektových prostriedkov, zbierať podklady o projektoch v rámci PHSR realizovaných inými subjektmi, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

2. Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: zadávať vypracovanie projektov, koordinovať projekty, predkladať správy, vypracovávať dopadové analýzy projektov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

3. Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci úradu, ktorí budú participovať na plnení jednotlivých úloh v rámci svojho zamerania a pracovnej náplne.

4. Obecné zastupiteľstvo

Úlohou OZ bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHSR.

9.2. Monitorovanie a hodnotenie PHSR

Monitorovanie PHSR budú uskutočňovať:

- Komisia strategického rozvoja,
- Koordinátor pre stratégiu,
- Obecné zastupiteľstvo

Merateľné indikátory

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižná Jablonka sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

Spôsob monitorovania PHSR

Monitorovanie plnenia PHSR bude vykonávať Komisia strategického rozvoja. Koordinátorovi pre stratégiu pracovníci Komisie budú pravidelne predkladať správy o postupe realizácie a príprave projektov v jednotlivých oblastiach a prioritách, o vlastnej činnosti a o iných aktivitách súvisiacich s plnením PHSR. Koordinátor pre stratégiu bude predkladať na zasadnutia Obecného zastupiteľstva Správy o realizácii PHSR, pre posúdenie súladu aktivít s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja a Komisia vydá k realizácii stanovisko, ktoré sa predloží poslancom na Obecné zastupiteľstvo pri schvaľovaní ročných rozpočtov.

Počas roka sa môže každý poslanec obecného zastupiteľstva oboznámiť s priebehom plnenia PHSR u Koordinátora pre stratégiu.

Vyhodnocovanie a spôsob modifikovania PHSR

Hlavným hodnotiacim dokumentom PHSR bude *Správa o realizácii PHSR*, ktorú vypracuje koordinátor pre stratégiu.

Spôsob modifikovania PHSR

Predkladať návrhy na modifikovanie PHSR bude v právomoci Komisie pre PHSR. Koordinátor pre stratégiu môže tiež predkladať Komisii návrhy na doplnenie PHSR. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť Komisii návrh na modifikovanie PHSR.

Na zasadnutia Komisie v termíne schvaľovania obecného rozpočtu predloží Koordinátor *Dopadovú analýzu plnenia PHSR*.

Doplnenie PHSR sa uskutoční formou vypracovania *Návrhu na doplnenie PHSR*, ktorý bude obsahovať konkrétne nové špecifické ciele, opatrenia, aktivity a úlohy. Návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie PHSR bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Komisie alebo obecného zastupiteľstva.

10. Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaný na báze viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PHSR je zameraná na komplexnú analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodársku oblasť, sociálnu a technickú infraštruktúru a iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci, ktorý je detailnejšie rozpracovaný v SWOT analýze popisujúcej silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PHSR je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch /VÚC/, je dokument PHSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja pod. a Národného strategického plánu rozvoja vidieka Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Vykonateľnosť PHSR bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PHSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne dopĺňať o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce.

Nástrojom na naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja SR je PHSR ako základný programovací dokument pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty, v oblasti znižovania regionálnych disparít. Program zároveň odráža aj nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja.

PHSR obce Nižná Jablonka je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce **Nižná Jablonka**

PHSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne polročne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Predmetný PHSR obce Nižná Jablonka bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

.....

11. Použitá literatúra

1. Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013.
2. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
3. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Pčolinskej a Udavskej doliny na roky 2004-2014.
4. Atlas krajiny SR, 2002
5. Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
6. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
7. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
8. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
9. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
10. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
11. <http://www.statistics.sk> (Štatistický úrad SR, SOBD 2001)
12. <http://www.upsvar.sk> (ÚPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2008).
13. Interné materiály obce Nižná Jablonka.
14. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
15. <http://www.katasterportal.sk> (Katastrálny úrad Slovenskej republiky).
16. <http://www.zrsr.sk> (Živnostenský register Slovenskej republiky).
17. Wikipédia